

Yüzlere Atanan Cinsiyet Etiketlerinin Cinsel Çekicilik Algısı Üzerindeki Etkisi

Erdal Kozan¹, Sinan Alper²

Kozan, E. ve Alper, S. (2021). Yüzlere atanan cinsiyet etiketlerinin cinsel çekicilik algısı üzerindeki etkisi. *Nesne*, 9(20), 240-260. DOI: 10.7816/nesne-09-20-02

Anahtar kelimeler

Cinsellik, Yüz Çekiciliği, Cinsel Çekicilik, Cinsel Akışkanlık

Keywords

Sexuality, Facial Attractiveness, Sexual Attractiveness, Sexual Fluidity

Öz

Bu çalışma yüzlere atanan cinsiyet etiketlerinin yüzlerin çekiciliklerini nasıl etkilediğine odaklanan iki ayrı deneysel çalışmadan oluşmaktadır. Çalışma 1’de 278 (%68) kadın, 129 (%32) erkek olmak üzere toplam 407 katılımcı yer almıştır. Katılımcılara 30 adet cinsiyeti belirsiz yüz fotoğrafı gösterilmiştir. Çalışma 2’de ise 151 (%54) kadın ve 131 (%46) erkek olmak üzere toplam 282 katılımcı yer almıştır. Erkek katılımcılara 30 adet %75 oranında feminen hale getirilmiş yüz fotoğrafı gösterilirken, kadın katılımcılara ise %75 oranında maskülen hale getirilmiş yüz fotoğrafı gösterilmiştir. Her iki çalışmada da katılımcıların bir kısmına fotoğrafların erkeklere ait olduğu, bir kısmına ise kadınlara ait olduğu bilgisi verilmiştir ve fotoğraflarla ilgili cinsel çekicilik algısını değerlendiren sorulara cevap vermeleri istenmiştir. Katılımcıların cevaplarının görmüş oldukları fotoğrafın cinsiyet etiketine göre farklılaşıp farklılaşmadığı Kruskal-Wallis H testi ile analiz edilmiştir. Elde edilen sonuçlar çekicilik algısının sadece fiziksel özelliklere göre değil, fiziksel özelliklerin ait olduğu bedenin cinsiyet etiketine göre de değiştiğini göstermektedir. Bulgular evrimsel, sosyal inşacı yaklaşımlar ile cinsel akışkanlık kavramı etrafında tartışılmıştır.

How Does Labelling Face Images Influence Sexual Attraction?

Abstract

The present study consists of two separate experimental studies focusing on how labelling face images influence sexual attraction. In Study 1, 30 gender-neutral face photographs were shown to the participants. A total of 407 participants, 278 (%68) women and 129 (%32) men, participated in the first study. In Study 2, 75% feminine face photos were shown to male participants and 75% masculine face photos were shown to female participants. The number of photos shown to each participant was 30. A total of 282 participants, 151(%54) women and 131 men (%46) participated in the second study. In both studies, some of the participants were told that the photographs belonged to men, while others were told that they belonged to women and questions about photographs in the first study were repeated. Kruskal-Wallis H test conducted to investigate whether the responses changed according to the gender tag of the photos. The results show that the perception of attraction does not only change according to physical features, but also according to the gender label of the body to which physical features belong. The findings are discussed by referring to evolutionary, social constructionist approaches and the concept of sexual fluidity.

Makale Bilgisi
Geliş tarihi: 25 Kasım 2020
Düzeltilme tarihi: 18 Mayıs 2021
Kabul tarihi: 21 Mayıs 2021

Yazar Notu: Bu çalışma Erdal Kozan’ın yüksek lisans tezinin bir parçasıdır. Alanyazın taraması, araştırma tasarımı, veri toplama ve analizi ile raporlama Erdal Kozan tarafından yürütülmüştür. Sinan Alper makalenin yazımında danışmanlık yapmıştır. Bu çalışma Yaşar Üniversitesi Proje Destek Ofisi’nin BAP087 numaralı, “Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Cinsiyet Kimliği, Cinsel Yönelim ve Bireylerin Öznel Beğenileri Üzerindeki Etkisinin Araştırılması” isimli Bilimsel Araştırma Projesi kapsamında desteklenmiştir. Yazışmalar için Erdal Kozan ile iletişime geçilmelidir.

DOI: 10.7816/nesne-09-20-02

¹ Doktora Öğrencisi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Psikoloji Bölümü, erdal kozan00(at)gmail.com, ORCID: 0000-0002-0544-8731

² Doç. Dr., Yaşar Üniversitesi, Psikoloji Bölümü, sinan.alper(at)yasar.edu.tr, ORCID: 0000-0002-9051-0690

Psikoloji alanyazınında yüzlerin çeşitli özellikleri ile çekicilikleri arasındaki ilişkiyi inceleyen pek çok çalışma vardır. Örneğin, kadınların büyük çene (Grammer ve Thornhill, 1994) ya da geniş elmacık kemiği (Scheib ve ark., 1999) gibi testosteron ilişkili, maskülen özellikleri daha çekici bulduğu gösterilmiştir. Kadınların çekici buldukları özelliklerin menstrual döngünün aşamalarına göre nasıl farklılaştığı da araştırma konusu olmuştur (Penton-Voak ve Perrett, 2000). Benzer araştırmalar erkekler ile ilgili olarak da yürütülmüş ve erkeklerin daha feminen yüzleri çekici bulduğu rapor edilmiştir (Little ve ark., 2011; Shiramizu ve ark., 2020). Bu bulgular genellikle evrimsel yaklaşımlar etrafında tartışılmış ve daha sağlıklı genetik dizilimleri sinyalleleyen özelliklerin kişiler tarafından çekici algılanıyor olabileceğinden bahsedilmiştir (Little ve ark., 2011; Thornhill ve Gangestad, 1999). Diğer bir ifadeyle, bu açıklamalar çekiciliği üreme davranışının verimini artıran, potansiyel eşler arasından en sağlıklı olanın tespit edilmesini sağlayan bir evrimsel mekanizma olarak kabul etmektedir. Bu her ne kadar akla yatkın bir açıklama olsa da kimi çekici bulma davranışlarını açıklayamamaktadır. İlgili alanyazında insanların cinsiyet kimlikleri ile cinsel anlamda kimi çekici buldukları, cinsel davranışları ya da ifadeleri arasında uyumsuzluklar olabileceği gösterilmiştir (Copen ve ark., 2016; Diamond, 2008). Üstelik bu uyumsuzluklar hem heteroseksüeller (Hegna ve Larsen, 2007; Kinnish ve ark., 2005) hem de diğer cinsel yönelimler (Katz-Wise, 2015; Ott, Corliss ve ark., 2011) arasında görülebilmektedir. Bu uyumsuzluk cinsel akışkanlık (*sexual fluidity*) olarak kavramsallaştırılmış ve Diamond (2008) tarafından cinsel arzunun ifade edilmesinde ortaya çıkabilen değişim kapasitesi olarak tanımlanmıştır. Buna göre kişinin cinsel anlamda kime çekim hissettiği içinde bulunulan durumdan etkilenebilir ve bu durum zaman zaman cinsiyet kimliği ile cinsel çekim davranışları arasında uyumsuzluğun ortaya çıkmasına sebep olabilir (Diamond, 2016). Ayrıca bu uyumsuzluk kadınlar arasında daha sık gözlemlenmektedir (Chivers ve ark., 2007; Diamond, 2016).

Cinsel akışkanlığı açıklamak için de kimi evrimsel teoriler ortaya atılmıştır. Örneğin Kuhle ve Ratke (2013) tarafından geliştirilen üvey-ebeveynlik hipotezi (*alloparenting hypothesis*) bunlardan biridir. Bu hipotez yavruların yetiştirilmesinde özellikle ebeveyn yatırımının eksik olduğu durumlarda devreye giren diğer grup üyelerinin biyolojik ebeveynler ile olan dayanışmasını vurgular. Cinsel akışkanlığı ise bu dayanışmanın bir ürünü olarak tanımlar çünkü çocuğun yetiştirilmesinde destek arayışına giren ebeveyn aynı biyolojik cinsiyete sahip grup üyelerine yönelik cinsel çekim gösterirse bu dayanışmanın daha kolay kurulabileceğini ileri sürer (Kuhle ve Ratke, 2013). Bir başka evrimsel açıklama ise çok eşliliğe odaklanır ve erkeklerin evrimsel süreçte girdiği çok eşli evliliklerde eşler arası rekabetin engellenmesi için cinsel akışkanlığın ortaya çıkmış olabileceğini ve cinsel akışkanlığın bu nedenle kadınlar arasında daha yaygın olduğunu ileri sürer (Kanazawa, 2017). Diamond (2007) ise cinsel akışkanlığın evrimsel süreçte ortaya çıkan bir yan ürün (*by-product*) olabileceğinden, dolayısıyla evrimsel bir işlevi olmayabileceğinden bahsetmiştir.

Hangi özelliklerin neden çekici bulunduğunu açıklayan evrimsel yaklaşımların cinsel akışkanlığı açıklamakta yetersiz kaldığı ve cinsel akışkanlığı açıklamaya çalışan evrimsel yaklaşımlar arasında kimi farklılıklar olduğu görülmektedir. Mevcut çalışma cinselliği sosyal bir yapı olarak kabul eden sosyal inşacı yaklaşımların konuyla ilgili tartışmalara katkı sunabileceğini düşünmektedir. Bu bağlamda toplumsal cinsiyet şema teorisinden (*gender-schema theory*) (Bem, 1981) ve cinsel senaryolar teorisinden (*sexual scripts theory*) (Gagnon ve Simon, 1973) yararlanılacaktır. Toplumsal cinsiyet şema teorisi bir cinsiyete özgü davranışların öğrenilmesinde bilişsel bir yapı olan şemaların rolünü vurgular (Bem, 1981). Bem'e (1981) göre cinsiyet şemaları diğer bilişsel şemalardan farklı değildir. Bir cinsiyet şeması kadın ya da erkek olmak ile ilgili bütün bilgileri, davranışları ve duyguları içerir. Kişiler bir kadın ya da erkek olarak nelerden hoşlanacaklarını, nasıl davranacaklarını ve nasıl hissedeceklerini bu şemaları içselleştirerek öğrenir. Cinsel

senaryolar teorisi ise cinsel davranışları açıklamak için senaryo metaforundan yararlanır. Bu teoriye göre, senaryolar bilişsel şemalara benzer ancak kişinin zihninde değil toplumsal yapının içinde oluşurlar. Kişiler bu senaryolar sayesinde cinsel davranış biçimlerini, olası cinsel senaryolara karşı nasıl tepki verebileceklerini ve tepkilerin sınırlarını öğrenirler (Gagnon ve Simon, 1973). Sosyal inşacı yaklaşımların altında yer alan bu açıklamalar kişilerin çekicilik algılarının nasıl ortaya çıktığını açıklamamıza yardımcı olabilir. Eğer kişilere kimi ve neyi çekici bulacakları şemalar ya da senaryolar gibi bilişsel ya da toplumsal yapılar ile öğretiliyorsa bu yapılar manipüle edilerek etkililikleri deneysel anlamda gösterilebilir. Eğer sosyal inşacı yaklaşımların iddia ettiği gibi cinsellik de biyolojik belirlenimlerin dışında, öğrenilen bir sosyal yapı ise cinsel davranışlarda ortaya çıkan cinsel akışkanlık benzeri tutarsızlıklar şemalardaki ya da senaryolardaki yapay anlatıların sonucu olarak açıklanabilir.

Mevcut çalışma yukarıdaki tartışmalara katkı sunmak ve sosyal yapıların cinsel davranışlar üzerindeki etkililiğini test etmek amacıyla tasarlanmış iki ayrı deneysel çalışmadan oluşmaktadır. Çalışma-1’de cinsiyeti belirsiz yüz fotoğrafları bir grup katılımcıya “erkek fotoğrafı”, bir grup katılımcıya ise “kadın fotoğrafı” olarak sunulmuştur. Bu yolla cinsiyeti belirsiz fotoğraflara cinsiyet atanmış ve cinsiyet araştırmacılar tarafından sosyal olarak inşa edilmeye çalışılmış, aynı fotoğraflara verilen tepkilerin sadece cinsiyet etiketinden dolayı farklılaşıp farklılaşmayacağı araştırılmıştır. Çalışma-2’de ise kullanılan fotoğrafların bir kısmı %75 oranında feminen bir kısmı ise %75 oranında maskülen hale getirilmiştir. Erkek katılımcılara feminen fotoğraflar, kadın katılımcılara ise maskülen fotoğraflar gösterilmiştir. Katılımcıların bir kısmı fotoğrafların erkeklere, bir kısmı ise kadınlara ait olduğu bilgisini almıştır. Bu sayede heteroseksüel yönelime sahip olduğunu ifade eden katılımcıların fotoğraflara yönelik tepkileri feminen/maskülen özelliklere göre mi yoksa cinsiyet etiketine göre mi şekillenecektir sorusunun peşine düşülmüştür. Her iki çalışma için de hipotezler şu şekildedir;

Hipotez A. Erkek katılımcılar fotoğraflar kadın olarak etiketlendiğinde fotoğraflara ilişkin sorulan 3 soruya daha fazla olumlu yanıt vereceklerdir.

Hipotez B. Kadın katılımcıların 3 soruya da verecekleri cevaplar fotoğrafların etiketlerine göre değişiklik göstermeyecektir.

Çalışma-1

Yöntem

Katılımcılar

Örnekleme sayısını belirlemek için G*Power programı ile bir güç analizi yürütülmüştür. Alfa .05, güç .80 ve etki büyüklüğü $f=.20$ olarak alınmıştır. Buna göre hedef örneklem büyüklüğü 280 katılımcı olarak tespit edilmiştir. Bazı verilerin analiz dışı bırakılma ihtimali düşünülerek hedef örneklem büyüklüğü 300 olarak kabul edilmiştir. Qualtrics Survey Software üzerinden oluşturulan araştırma bağlantısı sosyal medyada paylaşılmış ve bağlantıya erişen kişiler açılış sayfasında onam vererek çalışmaya katılmıştır. Çalışmayı eksiksiz yanıtlayan katılımcı sayısı 480’dir. 73 katılımcı heteroseksüel olmadığını ifade ettiği için ön kayıt formunda belirttiğimiz üzere analizlere dahil edilmemiştir. Böylece analizler 278’i kadın (%68), 129’u erkek (%32) olmak üzere 407 katılımcının verileri ile yürütülmüştür.

Veri Toplama Araçları

Katılımcılara cinsel kimlikleri ve cinsel yönelimleri sorulmuştur, sadece heteroseksüel olan katılımcıların verileri analizlere dahil edilmiştir.

Katılımcıların her bir fotoğrafa ilişkin cinsel çekicilik algısı 3 soru ile değerlendirilmiştir. "Fotoğrafta görmüş olduğunuz kişiyle randevuya (*date'e*) çıkar mısınız?" sorusu 7'li Likert ölçek (1 "Asla", 7 "Kesinlikle") kullanılarak sorulmuştur. "Fotoğrafta görmüş olduğunuz kişiyle öpüşür müsünüz?" sorusu da yine 7'li Likert ölçek (1 "Asla", 7 "Kesinlikle") ile değerlendirilmiştir. "Fotoğrafta görmüş olduğunuz kişi sizin için seksi mi?" sorusuna ise katılımcıların 1 "hiç değil", 10 "çok seksi" olmak üzere 1-10 arası bir skor vermeleri istenmiştir.

Her iki çalışmada da katılımcıların dini inançları, politik görüşleri ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları gelecek çalışmalara ilişkin fikir vermesi için sorulmuştur. Ancak mevcut çalışmanın hipotezleriyle doğrudan ilişkili olmadığı için bu değişkenler çalışmaya dahil edilmemiştir.

İşlem

Çalışma için gerekli izinler Yaşar Üniversitesi Etik Kurulu tarafından sağlanmıştır. Her iki çalışmada 2020 yılı içerisinde gerçekleştirilmiştir.

Her bir katılımcıya 30 adet cinsiyeti belirsiz fotoğraf gösterilmiştir. Cinsiyeti belirsiz fotoğraflar, fotoğrafların ırk, yaş, cinsiyet gibi demografik özelliklerinin manipüle edilmesine izin veren FaceGen Modeller (Singular Inversions, 2020) isimli bilgisayar programı yardımıyla oluşturulmuştur (Örnek fotoğraflar için bkz. Şekil 1).

Şekil 1. Cinsiyeti Belirsiz Fotoğraf Örnekleri

Katılımcıların bir kısmına fotoğrafların erkeklere, bir kısmına ise kadınlara ait olduğu bilgisi verilmiştir. Yani 2x2'lik desene sahip olan çalışmada dört deneysel grup vardır:

1. Fotoğrafların cinsiyet etiketini "Erkek" olarak gören, "Erkek" katılımcılar (Devamında EE grubu olarak anılacak.)
2. Fotoğrafların cinsiyet etiketini "Kadın" olarak gören, "Erkek" katılımcılar (Devamında KE grubu olarak anılacak.)
3. Fotoğrafların cinsiyet etiketini "Erkek" olarak gören, "Kadın" katılımcılar (Devamında EK grubu olarak anılacak.)
4. Fotoğrafların cinsiyet etiketini "Kadın" olarak gören, "Kadın" katılımcılar (Devamında KK grubu olarak anılacak.)

Tüm katılımcılar gruplara seçkisiz olarak atanmıştır ve tüm fotoğraflar katılımcılara seçkisiz bir sırayla sunulmuştur. Bunun için Qualtrics Survey Software aracının sahip olduğu seçkisizleştirme özelliği kullanılmıştır. Katılımcılara fotoğraflar tek tek gösterilmiştir ve fotoğraf ekrandayken fotoğrafla ilgili yukarıda belirtilen 3 soruya cevap vermeleri istenmiştir.

Çalışmanın hipotezleri ve analiz planı Open Science Framework aracılığı ile ön kayıt altına alınmıştır (<https://osf.io/pufmb>). Ayrıca Çalışma-1’de toplanan veriler Open Science Framework aracı ile çevrimiçi olarak depolanmış ve erişime açık hale getirilmiştir (Bkz. https://osf.io/serd5/?view_only=292bcabd46a048669e1d70502c0d2585).

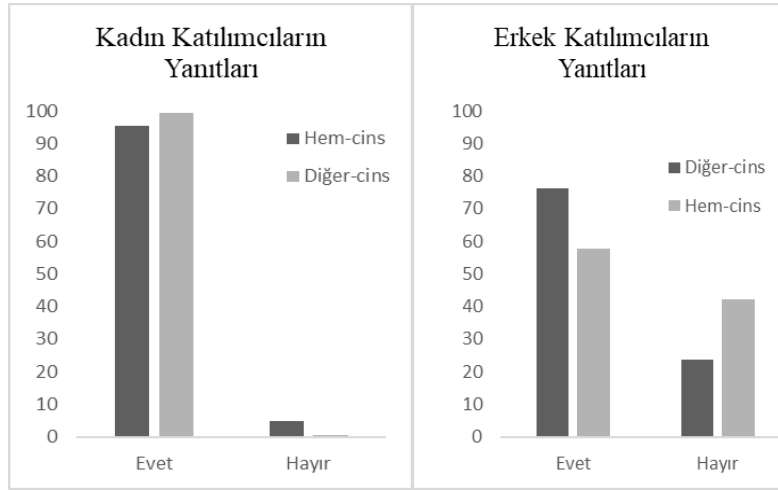
Bulgular

Toplanan verilerin incelenmesi sonucunda verilerin normallik varsayımlarını karşılamadığı tespit edilmiştir. Bu yüzden verilerin ön kayıt formunda belirtildiği şekilde ANOVA ile analiz edilmesi istatistiksel olarak mümkün değildir. Yine de ön kayıt formuna bağlı kalmak için veriler normal dağılım göstermediği halde SPSS’te ANOVA ile analiz edilerek, bu bulgular ek analizler başlığı altında rapor edilmiştir (Bkz. Ek Analizler-1).

Normal dağılım göstermeyen veri setinde pozitif bir çarpıklık olduğu görülmüştür. Fotoğraflar ile ilgili sorulan sorularda kullanılan Likert ölçeklerin negatif ucuna bir yığılma söz konusu olmuştur. Yani katılımcılar sorulara çoğunlukla Likert ölçeğin 1 numaralı “asla/hiç seksi değil” seçeneği ile yanıt vermiştir. Bu sorunu aşarak verileri analiz edebilmek için tüm cevaplar dikotomik olarak yeniden kodlanmıştır. "Fotoğrafta görmüş olduğunuz kişiyle randevuya (*date'e*) çıkar mısınız?" ve "Fotoğrafta görmüş olduğunuz kişiyle öpüşür müsünüz?" sorularına Likert ölçekte 1 “asla”, 7 “kesinlikle” aralığında; 1 yanıtını verenler “hayır” ve 2, 3, 4, 5, 6, 7 yanıtını verenler ise “evet” demiş olarak kabul edilmiştir. "Fotoğrafta görmüş olduğunuz kişi sizin için seksi mi?" sorusuna ise 1 “hiç seksi değil” ve 10 “çok seksi” aralığında; 1 cevabı verenler “hayır” demiş olarak kodlanırken, 2-10 arası puan verenler “evet” demiş olarak kodlanmıştır.

Her bir katılımcının toplam 30 fotoğraf değerlendirdiği hatırlanırsa, bu 30 fotoğraftan en az 1’ine “evet” cevabı vermiş olan katılımcılar cinsel çekim ifade edenler olarak gruplandırılırken, tüm fotoğraflara “hayır” cevabı veren katılımcılar cinsel çekim ifade etmeyenler olarak gruplandırılmıştır. Bu yaklaşım katılımcıların hayatlarının herhangi bir anında aynı cinsiyetten kişilere karşı hissettikleri cinsel çekimi araştıran, bu duruma uygun tek bir an varsa bu bir tek anı cinsel akış olarak kabul eden cinsel akışkanlık çalışmaları ile tutarlıdır.

Yeniden kodlanan veriler Kruskal-Wallis H test ile analiz edilmiştir ve her bir soruya verilen cevaplar bakımından deneysel gruplar arasında farklılaşma olup olmadığı araştırılmıştır. Katılımcıların randevu (*date*) sorusuna verdikleri cevaplar Şekil 2’de özetlenmiştir. Fotoğrafın atanmış cinsiyeti ile katılımcının cinsiyetinin aynı olduğu *hem-cins koşulunda* erkek katılımcıların %57.9’u en az bir fotoğraf için cinsel çekim ifade ederken, %42.1’i hiçbir fotoğraf için “evet” cevabını vermemiştir. Fotoğrafın atanmış cinsiyeti ile katılımcının cinsiyetinin farklı olduğu *diğer-cins koşulunda* ise erkek katılımcıların %76.4’ü en az bir fotoğraf için cinsel çekim ifade ederken, %23.6’sı hiçbir fotoğraf için “evet” cevabını vermemiştir. Kadın katılımcıların cevapları ise şu şekildedir; *hem-cins koşulunda* kadın katılımcıların %95.3’ü en az bir fotoğraf için cinsel çekim ifade ederken, %4.7’si hiçbir fotoğraf için “evet” cevabını vermemiştir. *Diğer-cins koşulunda* ise kadın katılımcıların % 99.3’ü en az bir fotoğraf için cinsel çekim ifade ederken, %0.7’si hiçbir fotoğraf için “evet” cevabını vermemiştir.

Şekil 2. "Fotoğrafta görmüş olduğunuz kişiyle randevuya (*date'e*) çıkar mısınız?" sorusuna verilen cevapların deneysel koşullara ve cinsiyete göre dağılımı

Randevu (*date*) sorusuna verilen cevaplar bakımından deneysel gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma olup olmadığı Kruskal-Wallis H testi ile analiz edilmiştir ve bulgular Tablo 1’de özetlenmiştir. Randevu (*date*) sorusuna verilen cevapların deneysel koşullardan anlamlı derecede etkilendiği görülmüştür, $H(3) = 50.38$, $p < .001$. Ardından düzeltilmiş p -değeri (adjusted p -value) ile yapılan ikili karşılaştırmalarda hangi gruplar arasında anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir. Buna göre, EE grubu ile KE gruplarının cevapları arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır ($p = .686$, $r = -.10$). Aynı şekilde KK grubu ile KE gruplarının arasında anlamlı bir farklılaşma olmamıştır ($p = 1.00$, $r = -.01$). Bu bulgular kadın ve erkek katılımcıların randevu sorusuna verdikleri cevapların fotoğrafların cinsiyet etiketlerine göre değişmediğini göstermektedir. Dolayısıyla Hipotez A desteklenmezken, Hipotez B desteklenmiştir. Hipotezlerin test edilmesi için bu iki karşılaştırma yeterli olmasına rağmen SPSS aracılığı ile yürütülen Kruskal-Wallis H testi analize giren tüm grupları otomatik olarak birbiri ile kıyaslamakta ve düzeltilmiş p -değerini buna göre belirlemektedir. Hipotezler bu iki grubun karşılaştırılması ile test edilmiş olsa da diğer karşılaştırmalar da verilerin yorumlanması ve gelecek çalışmalar için faydalı olacağı düşünülerek raporlanmıştır. Buna göre, EE ile KK gruplarının cevapları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir, ($p < .001$, $r = -.15$). Aynı şekilde KE ile EK gruplarının cevapları arasındaki farkın da istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir, ($p < .001$, $r = -.10$). Bu bulgular hem-cins koşulunda da diğer-cins koşulunda da kadınların fotoğraflara ilişkin sorulara erkeklerden daha fazla olumlu yanıt verdiğini göstermektedir. Ek olarak, EE ile EK gruplarının cevapları arasındaki fark ($p < .001$, $r = -.14$) ve KE ile KK gruplarının cevapları arasındaki fark da ($p = .001$, $r = -.10$) istatistiksel olarak anlamlıdır ancak bu grupların karşılaştırılmasının çalışma açısından bir önemi yoktur. Field’e göre (2013) Kruskal-Wallis H testinin etki büyüklüğünü gösteren r katsayısı için .10 küçük, .30 orta ve .50 büyük etki büyüklüğü ifade etmektedir. Yukarıdaki bulgularda elde edilen etki büyüklüğünün küçük ve küçük ile orta arası büyüklükler olduğuna dikkat edilmelidir.

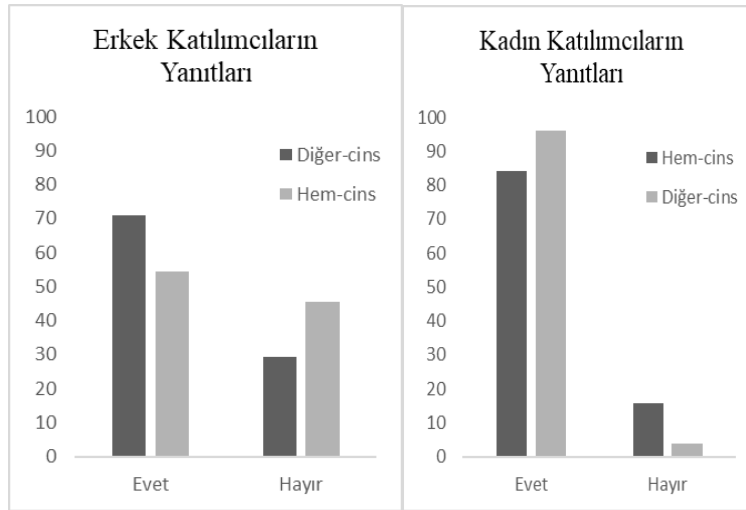
Tablo 1

"Fotoğrafta görmüş olduğunuz kişiyle randevuya (date'e) çıkar mısınız?" sorusu için ikili grup karşılaştırmalarının düzeltilmiş p-değerleri ve etki büyüklüğü

Grup 1 - Grup 2	n (Grup 1)	n (Grup 2)	Mean Rank (Grup 1)	Mean Rank (Grup 2)	Z-puanı	Düzeltilmiş-p	r
EE-KE	57	72	127.74	160.28	-1.579	$p = .686$	-.10
EE-KK	57	127	127.74	224.55	-5.224	$p < .001$	-.15
EE-EK	57	151	127.74	236.35	-6.011	$p < .001$	-.14
KE-KK	72	127	160.28	224.55	-3.747	$p = .001$	-.10
KE-EK	72	151	160.28	236.35	-4.569	$p < .001$	-.10
KK-EK	127	151	224.55	236.35	-.843	$p = 1.00$	-.01

Not: EE: Fotoğrafların cinsiyet etiketini "Erkek" olarak gören, "Erkek" katılımcılar; KE: Fotoğrafların cinsiyet etiketini "Kadın" olarak gören, "Erkek" katılımcılar; EK: Fotoğrafların cinsiyet etiketini "Erkek" olarak gören, "Kadın" katılımcılar; KK: Fotoğrafların cinsiyet etiketini "Kadın" olarak gören, "Kadın" katılımcılar.

Katılımcıların "Fotoğrafta görmüş olduğunuz kişiyle öpüşür müsünüz?" sorusuna verdikleri cevaplar Şekil 3'te özetlenmiştir. Buna göre, *hem-cins koşulunda* erkek katılımcıların %54.4'ü en az bir fotoğraf için cinsel çekim ifade ederken, %45.6'sı hiçbir fotoğraf için "evet" cevabını vermemiştir. *Diğer-cins koşulunda* ise erkek katılımcıların %70.8'i en az bir fotoğraf için cinsel çekim ifade ederken, %29.2'si hiçbir fotoğraf için "evet" cevabını vermemiştir. Kadın katılımcıların cevapları ise şu şekildedir; *hem-cins koşulunda* kadın katılımcıların %84.3'ü en az bir fotoğraf için cinsel çekim ifade ederken, %15.7'si hiçbir fotoğraf için "evet" cevabını vermemiştir. *Diğer-cins koşulunda* ise kadın katılımcıların %96'sı en az bir fotoğraf için cinsel çekim ifade ederken, %4'ü hiçbir fotoğraf için "evet" cevabını vermemiştir.

Şekil 3. "Fotoğrafta görmüş olduğunuz kişiyle öpüşür müsünüz?" sorusuna verilen cevapların deneysel koşullara ve cinsiyete göre dağılımı

"Fotoğrafta görmüş olduğunuz kişiyle öpüşür müsünüz?" sorusuna verilen cevaplar bakımından deneysel gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma olup olmadığı Kruskal-Wallis H testi ile analiz edilmiştir ve bulgular Tablo 2'de özetlenmiştir. "Fotoğrafta görmüş olduğunuz kişiyle öpüşür müsünüz?" sorusuna verilen cevapların deneysel koşullardan anlamlı derecede etkilendiği görülmüştür, H

(3) = 45.66, $p < .001$. Ardından düzeltilmiş p -değeri (adjusted p -value) ile yapılan ikili karşılaştırmalarda hangi gruplar arasında anlamlı fark olduğu araştırılmıştır. Buna göre, EE grubu ile KE gruplarının cevapları arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır ($p = .072$, $r = -.15$). Aynı şekilde KK grubu ile KE gruplarının arasında anlamlı bir farklılaşma olmamıştır ($p = .448$, $r = -.05$). Böylece bulgular kadın ve erkek katılımcıların "Fotoğrafta görmüş olduğunuz kişiyle öpüşür müsünüz?" sorusuna verdikleri cevapların fotoğrafların cinsiyet etiketlerine göre değişmediğini göstermektedir. Dolayısıyla bir kez daha Hipotez A desteklenmezken, Hipotez B desteklenmiştir. Ek olarak, EE ile KK gruplarının cevapları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir, ($p < .001$, $r = -.13$). Aynı şekilde KE ile EK gruplarının cevapları arasındaki farkın da istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir, ($p = .001$, $r = -.08$). Bu bulgular hem-cins koşulunda da diğer-cins koşulunda da kadınların fotoğraflara ilişkin sorulara sorulara erkeklerden daha fazla olumlu yanıt verdiğini bir kez daha göstermektedir. Çalışma açısından herhangi bir katkısı olduğu düşünülmeyen EE ile EK gruplarının otomatik karşılaştırılması sonucunda iki grubun cevapları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür, ($p < .001$, $r = -.15$) ve yine çalışma açısından herhangi bir katkısı olduğu düşünülmeyen KE ile KK gruplarının otomatik karşılaştırılması iki grubun cevapları arasında istatistiksel bir fark olmadığını göstermiştir ($p = .448$, $r = -.05$). Tüm analizlerin etki büyüklüğü yine küçük ve küçük ile orta büyüklük arasındadır.

Tablo 2

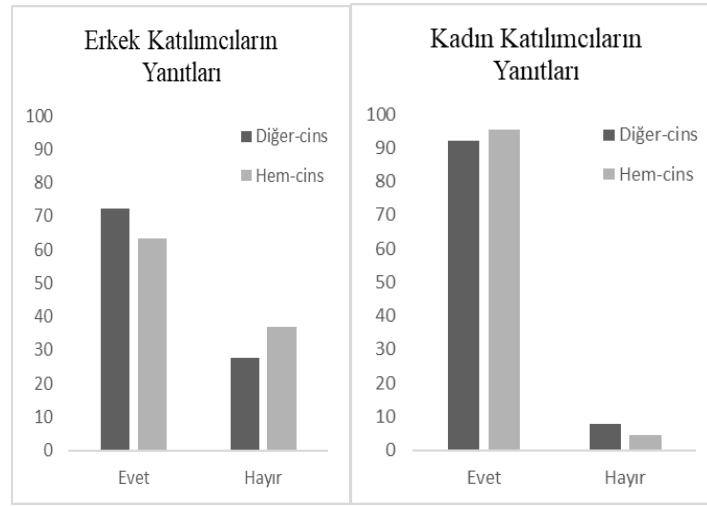
"Fotoğrafta görmüş olduğunuz kişiyle öpüşür müsünüz?" sorusu için ikili grup karşılaştırmalarının düzeltilmiş p -değerleri ve etki büyüklükleri

Grup 1 - Grup 2	n (Grup 1)	n (Grup 2)	Mean Rank (Grup 1)	Mean Rank (Grup 2)	Z-puanı	Düzeltilmiş- p	r
EE-KE	57	72	125.84	177.76	-2.510	$p = .072$	-.15
EE-KK	57	127	125.84	208.44	-4.440	$p < .001$	-.13
EE-EK	57	151	125.84	242.28	-6.420	$p < .001$	-.15
KE-KK	72	127	177.76	208.44	-1.782	$p = .448$	-.05
KE-EK	72	151	177.76	242.28	-3.861	$p = .001$	-.08
KK-EK	127	151	208.44	242.28	-2.409	$p = 0.96$	-.08

Not: EE: Fotoğrafların cinsiyet etiketini "Erkek" olarak gören, "Erkek" katılımcılar; KE: Fotoğrafların cinsiyet etiketini "Kadın" olarak gören, "Erkek" katılımcılar; EK: Fotoğrafların cinsiyet etiketini "Erkek" olarak gören, "Kadın" katılımcılar; KK: Fotoğrafların cinsiyet etiketini "Kadın" olarak gören, "Kadın" katılımcılar.

Katılımcıların "Fotoğrafta görmüş olduğunuz kişi sizin için seksi mi?" sorusuna verdikleri cevaplar Şekil 4'te özetlenmiştir. Buna göre, *hem-cins koşulunda* erkek katılımcıların %63.2'si en az bir fotoğraf için cinsel çekim ifade ederken, %36,8'i hiçbir fotoğraf için "evet" cevabını vermemiştir. *Diğer-cins koşulunda* ise erkek katılımcıların %72.2'si en az bir fotoğraf için cinsel çekim ifade ederken, %27.8'i hiçbir fotoğraf için "evet" cevabını vermemiştir. Kadın katılımcıların cevapları ise şu şekildeydi; *hem-cins koşulunda* kadın katılımcıların %95.4'ü en az bir fotoğraf için cinsel çekim ifade ederken, %4.6'sı hiçbir fotoğraf için "evet" cevabını vermemiştir. *Diğer-cins koşulunda* ise kadın katılımcıların %92,1'i en az bir fotoğraf için cinsel çekim ifade ederken, %7.9'u hiçbir fotoğraf için "evet" cevabını vermemiştir.

Şekil 4. "Fotoğrafta görmüş olduğunuz kişi sizin için seksi mi?" sorusuna verilen cevapların deneysel koşullara ve cinsiyete göre dağılımı

"Fotoğrafta görmüş olduğunuz kişi sizin için seksi mi?" sorusuna verilen cevaplar bakımından deneysel gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma olup olmadığı Kruskal-Wallis H testi ile analiz edilmiştir ve bulgular Tablo 3'te özetlenmiştir.

Tablo 3

"Fotoğrafta görmüş olduğunuz kişi sizin için seksi mi?" sorusu için ikili grup karşılaştırmalarının düzeltilmiş *p*-değerleri ve etki büyüklüğü

Grup 1 - Grup 2	n (Grup 1)	n (Grup 2)	Mean Rank (Grup 1)	Mean Rank (Grup 2)	Z-puanı	Düzeltilmiş- <i>p</i>	<i>r</i>
EE-KE	57	72	144.82	176.42	-1.525	<i>p</i> = .763	-.09
EE-KK	57	127	144.82	218.53	-3.956	<i>p</i> < .001	-.12
EE-EK	57	151	144.82	227.27	-4.538	<i>p</i> < .001	-.11
KE-KK	72	127	176.42	218.53	-2.443	<i>p</i> = .087	-.07
KE-EK	72	151	176.42	227.27	-3.038	<i>p</i> = .014	-.06
KK-EK	127	151	218.53	227.27	-.621	<i>p</i> = 1.00	-.01

Not: EE: Fotoğrafların cinsiyet etiketini "Erkek" olarak gören, "Erkek" katılımcılar; KE: Fotoğrafların cinsiyet etiketini "Kadın" olarak gören, "Erkek" katılımcılar; EK: Fotoğrafların cinsiyet etiketini "Erkek" olarak gören, "Kadın" katılımcılar; KK: Fotoğrafların cinsiyet etiketini "Kadın" olarak gören, "Kadın" katılımcılar.

"Fotoğrafta görmüş olduğunuz kişi sizin için seksi mi?" sorusuna verilen cevapların deneysel koşullardan anlamlı derecede etkilendiği görülmüştür, $H(3) = 26.58$, $p < .001$. Ardından düzeltilmiş *p*-değeri (adjusted *p*-value) ile yapılan ikili karşılaştırmalarda hangi gruplar arasında anlamlı fark olduğu araştırılmıştır. Buna göre, EE grubu ile KE gruplarının cevapları arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır ($p = .763$, $r = -.09$). Aynı şekilde KK grubu ile KE gruplarının arasında anlamlı bir farklılaşma olmamıştır ($p = 1.00$, $r = -.01$). Böylece bulgular kadın ve erkek katılımcıların "Fotoğrafta görmüş olduğunuz kişi sizin için seksi mi?" sorusuna verdikleri cevapların fotoğrafların cinsiyet etiketlerine göre değişmediğini göstermektedir. Dolayısıyla bir kez daha Hipotez A desteklenmezken, Hipotez B desteklenmiştir. Ek olarak, EE ile KK gruplarının cevapları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir, ($p < .001$, $r = -$

.12). Aynı şekilde KE ile EK gruplarının cevapları arasındaki farkın da istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir, ($p = .014$, $r = -.06$). Bu bulgular hem-cins koşulunda da diğer-cins koşulunda da kadınların fotoğraflara ilişkin sorulara erkeklerden daha fazla olumlu yanıt verdiğini bir kez daha göstermektedir. Kruskal-Wallis H testinin çalışma açısından herhangi bir katkısı olmamasına rağmen otomatik olarak karşılaştırdığı EE ile EK gruplarının cevapları arasında anlamlı fark olduğu görülmüştür, ($p < .001$, $r = -.11$) ve yine çalışma açısından herhangi bir katkısı olduğu düşünülmeyen KE ile KK gruplarının otomatik karşılaştırılması iki grubun cevapları arasında istatistiki bir fark olmadığını göstermiştir ($p = .087$, $r = -.07$). Tüm analizlerin etki büyüklüğü yine küçük ve küçük ile orta büyüklük arasındadır.

Tartışma

Yürütülen analizlere göre erkek katılımcıların fotoğraflara ilişkin sorular ve cinsel çekimlerini değerlendiren sorulara verdikleri cevaplar fotoğrafların cinsiyet etiketlerinden etkilenmemiştir. Bu durum Hipotez A'nın desteklenmediği anlamına gelmektedir. Kadın katılımcıların da sorulara verdikleri cevaplar fotoğrafların cinsiyet etiketinden etkilenmemiştir ve bu durum Hipotez B'yi desteklemektedir.

Ek olarak her iki deneysel koşulda da kadınlar erkeklere kıyasla sorulara daha fazla olumlu cevaplar vermiştir. Özellikle, katılımcıların heteroseksüel olduğu hatırlanırsa, *hem-cins koşulunda* sorulara verilen olumlu cevapların oranı dikkat çekicidir. Katılımcılar heteroseksüel olduklarını belirttikleri halde *hem-cins koşulunda* gördükleri fotoğraflarda yer alan kişilerle dikkat çekici oranda randevuya (*date'e*) çıkmak ve öpüşmek istemiş, bu kişileri seksi bulduklarını ifade etmişlerdir. Her ne kadar çalışmada cinsel akışkanlığı değerlendiren bir ölçek kullanılmamış olsa da bu ifadeler bir cinsel akışkanlık örneği olarak düşünülebilir. Türkiye'de cinsel akışkanlığın yaygınlığı ile ilgili bir çalışma bulunmamaktadır. Dolayısıyla mevcut çalışma elde edilen oranları ancak dünyadaki diğer çalışmalar ile kıyaslamak mümkündür. Diamond (2016) tarafından temsil ediciliği yüksek 6 farklı çalışmanın verileri bir araya getirilerek yürütülmüş bir çalışmada cinsel akışkanlık oranları kadınlar arasında %2-7 arası tespit edilirken bu oran erkeklerde %1-3 arasındadır. Bu kıyaslamada mevcut çalışmanın verilerinin ne kadar çarpıcı olduğu görülmektedir.

Ancak çalışmada elde edilen etki büyüklüğü katsayılarının küçük ve küçük ile orta arası olduğu hatırlanmalıdır. Bu durum sonuçlardan şüphe etmek için yeterlidir. Dolayısıyla çalışmanın hipotezleri yeniden test edilmeye ihtiyaç duymaktadır. Ayrıca veri toplanırken Likert ölçek kullanılması ve daha sonra toplanan verilerin dikotomik olarak yeniden kodlanması bir metodolojik sorun olarak görülebilir. Dolayısıyla bu çalışma tek başına çıkarım yapmak için yeterli değildir.

Çalışma-2

Çalışma-2'nin amacı Çalışma-1'deki kimi metodolojik sorunları çözerek bulguların tekrarlanıp tekrarlanmayacağını test etmektir. Bu amaçla Çalışma-1'de fotoğraflara ilişkin Likert ölçek ile sorular bu kez dikotomik olarak sorulmuştur.

Yöntem

Katılımcılar

Örneklem sayısını belirlemek için yine G*Power programı ile bir güç analizi yürütülmüştür. Bir kez daha alfa .05, güç .80 ve etki büyüklüğü $f=.20$ olarak alınmıştır. Buna göre hedef örneklem büyüklüğü 280 katılımcı olarak tespit edilmiştir. Bazı verilerin analiz dışı bırakılma ihtimali düşünülerek hedef örneklem

büyüklüğü 300 olarak kabul edilmiştir. Katılımcılar ilk çalışmada olduğu gibi Qualtrics Survey Software üzerinden oluşturulan araştırma bağlantısının sosyal medyada paylaşılması ile çalışmaya erişmişlerdir. Çalışmayı eksiksiz yanıtlayan katılımcı sayısı 357'dir. Ön kayıt formunda belirttiğimiz üzere heteroseksüel olmayan, romantik/cinsel bir ilişkisi bulunan ya da daha önce benzer bir çalışmaya katılmış olan katılımcıların verileri analizlere dahil edilmemiştir. Böylece analizler 151'i kadın (%54), 131'i erkek (%46) olmak üzere 282 katılımcının verileri ile yürütülmüştür. Diğer demografik değişkenler çalışma için önemli kabul edilmemiştir.

Veri Toplama Araçları

Katılımcılara yine cinsel kimlikleri ve cinsel yönelimleri sorulmuştur. Ayrıca ek olarak, katılımcıların romantik/cinsel bir ilişkileri olup olmadığı ve daha önce benzer bir çalışmaya katılıp katılmadıkları da kontrol edilmiştir. Sadece daha önce benzer bir çalışmaya katılmamış olan, romantik ilişkisi olmayan heteroseksüel katılımcıların verileri analizlere dahil edilmiştir.

Katılımcıların her bir fotoğrafa ilişkin cinsel çekicilik algısı Çalışma-1'de sorulan 3 soru ile değerlendirilmiştir. "Fotoğrafta görmüş olduğunuz kişiyle randevuya (*date'e*) çıkar mısınız?", "Fotoğrafta görmüş olduğunuz kişiyle öpüşür müsünüz?", "Fotoğrafta görmüş olduğunuz kişi sizin için seksi mi?" soruları bu kez katılımcıların sadece "evet", "hayır" cevabı verebileceği şekilde, dikotomik olarak sorulmuştur.

İşlem

Çalışmanın deseni Çalışma-1 ile aynıdır. Ancak bu çalışmada 30 adet %75 oranında maskülen hale getirilmiş yüz fotoğrafı ve 30 adet %75 oranında feminen hale getirilmiş yüz fotoğrafı kullanılmıştır. Alanyazında erkeklerin feminen yüzleri daha çekici bulduğuna ilişkin veriler olduğu dikkate alınarak, erkek katılımcılara feminen yüz fotoğrafları gösterilmiştir. Aynı şekilde, alanyazında kadınların maskülen yüzleri daha çekici bulduğuna ilişkin veriler olduğu dikkate alınarak kadın katılımcılara maskülen fotoğraflar gösterilmiştir. Fotoğraflar yine FaceGen Modeller (Singular Inversions, 2020) isimli bilgisayar programı yardımıyla oluşturulmuştur (%75 oranında maskülen hale getirilmiş fotoğraf örnekleri için bkz. Şekil 5, %75 oranında feminen hale getirilmiş fotoğraf örnekleri için bkz. Şekil 6).

Katılımcıların bir kısmına fotoğrafların erkeklere, bir kısmına ise kadınlara ait olduğu bilgisi verildi. Yani 2x2'lik desene sahip olan çalışmada dört deneysel grup vardı:

1. %75 oranında feminen fotoğrafların cinsiyet etiketini "Erkek" olarak gören, "Erkek" katılımcılar (Devamında EE grubu olarak anılacak.)
2. %75 oranında feminen fotoğrafların cinsiyet etiketini "Kadın" olarak gören, "Erkek" katılımcılar (Devamında KE grubu olarak anılacak.)
3. %75 oranında maskülen fotoğrafların cinsiyet etiketini "Erkek" olarak gören, "Kadın" katılımcılar (Devamında EK grubu olarak anılacak.)
4. %75 oranında maskülen fotoğrafların cinsiyet etiketini "Kadın" olarak gören, "Kadın" katılımcılar (Devamında KK grubu olarak anılacak.)

Tüm katılımcılar gruplara seçkisiz olarak atanmıştır ve tüm fotoğraflar katılımcılara seçkisiz bir sırayla sunulmuştur. Bunun için Qualtrics Survey Software aracının sahip olduğu seçkisizleştirme özelliği kullanılmıştır. Katılımcılara fotoğraflar tek tek gösterilmiştir ve fotoğraf ekrandayken fotoğrafla ilgili yukarıda belirtilen 3 soruya cevap vermeleri istenmiştir.

Şekil 5. %75 Oranında Maskülen Hale Getirilmiş Yüz Fotoğrafi Örnekleri

Şekil 6. %75 Oranında Feminin Hale Getirilmiş Yüz Fotoğrafi Örnekleri

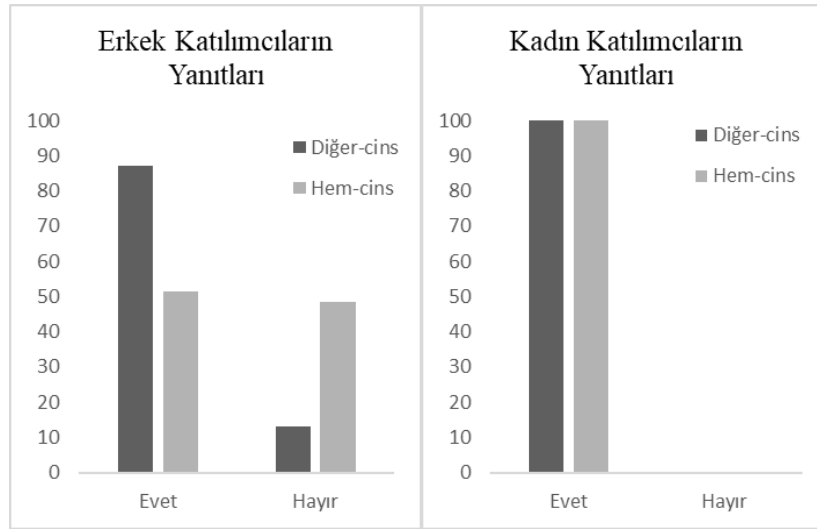
Çalışmanın hipotezleri ve analiz planı Open Science Framework aracılığı ile ön kayıt altına alınmıştır (<https://osf.io/gcd6r>). Bazı düzeltmeler ve eklemeler ise ikinci bir ön kayıt formu kullanılarak belirtilmiştir (<https://osf.io/2n87u>). Çalışma-2’de toplanan veriler Open Science Framework aracılığı ile çevrimiçi olarak depolanmıştır ve erişime açılmıştır (Bkz. https://osf.io/yjgk5/?view_only=852e56c6ddd24b429b529e5f4474365d).

Bulgular

Toplanan verilerin incelenmesi sonucunda verilerin yine normallik varsayımlarını karşılamadığı tespit edilmiştir. Bu yüzden verilerin ön kayıt formunda belirtildiği şekilde ANOVA ile analiz edilmesi istatistiksel olarak mümkün olmamıştır. Yine de ön kayıt formuna bağlı kalmak için veriler normal dağılım

göstermediği halde SPSS'te ANOVA ile analiz edilerek, bu bulgular ek analizler başlığı altında rapor edilmiştir (Bkz. Ek Analizler-2). Böylece normallik varsayımlarını karşılamayan veri seti yine Kruskal-Wallis H testi ile analiz edilmiştir.

Katılımcıların randevu (*date*) sorusuna verdikleri cevapların dağılımı Şekil 7'de özetlemiştir. Buna göre, *hem-cins koşulunda* erkek katılımcıların %51.6'sı en az bir fotoğraf için "evet" cevabını verirken, %48.4'ü tüm fotoğraflar için "hayır" cevabını vermiştir. *Diğer-cins koşulunda* ise erkek katılımcıların %87'si en az bir fotoğraf için "evet" cevabını verirken, %13'ü tüm fotoğraflar için "hayır" cevabını vermiştir. Kadın katılımcılar ise her iki koşulda da tüm fotoğraflar için en az bir kez "evet" cevabını vermiştir.

Şekil 7. Çalışma-2'de "Fotoğrafta görmüş olduğunuz kişiyle randevuya (*date'e*) çıkar mısınız?" sorusuna verilen cevapların deneysel koşullara ve cinsiyete göre dağılımı

Randevu (*date*) sorusuna verilen cevaplar bakımından deneysel gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma olup olmadığı Kruskal-Wallis H testi ile analiz edilmiştir ve bulgular Tablo 4'te özetlenmiştir. Randevu (*date*) sorusuna verilen cevapların deneysel koşullardan anlamlı derecede etkilendiği görülmüştür, $H(3) = 66.99, p = .001$. Ardından düzeltilmiş p-değeri ile yapılan ikili karşılaştırmalarda hangi gruplar arasında anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir. Buna göre, EE grubu ile KE gruplarının cevapları fotoğrafların cinsiyet etiketlerine göre anlamlı derecede farklılaşmıştır ($p < .001, r = -.35$). Ancak KK grubu ile KE gruplarının cevapları fotoğrafların cinsiyet etiketlerine göre anlamlı bir farklılaşma göstermemiştir ($p = 1.00, r = .04$). Bu bulgular erkek katılımcıların randevu sorusuna verdikleri cevapların fotoğrafların cinsiyet etiketlerinden etkilendiğini ancak kadın katılımcıların verdikleri cevapların etkilenmediğini göstermektedir. Dolayısıyla hem Hipotez A hem de Hipotez B desteklenmiştir. Diğer gruplar arası karşılaştırmaların sonuçları ise şu şekildedir; EE ile KK gruplarının cevapları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir, ($p < .001, r = -.59$). Aynı şekilde KE ile EK gruplarının cevapları arasındaki farkın da istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir, ($p = .003, r = -.28$). Bu bulgular hem-cins koşulunda da diğer-cins koşulunda da kadınların fotoğraflara ilişkin sorulara erkeklerden daha fazla olumlu yanıt verdiğini göstermektedir. Ek olarak, EE ile EK gruplarının cevapları arasındaki fark

($p < .001$, $r = -.62$) ve KE ile KK gruplarının cevapları arasındaki fark da ($p = .027$, $r = -.24$), istatistiksel olarak anlamlıdır ancak bu grupların karşılaştırılmasının çalışma açısından bir önemi yoktur.

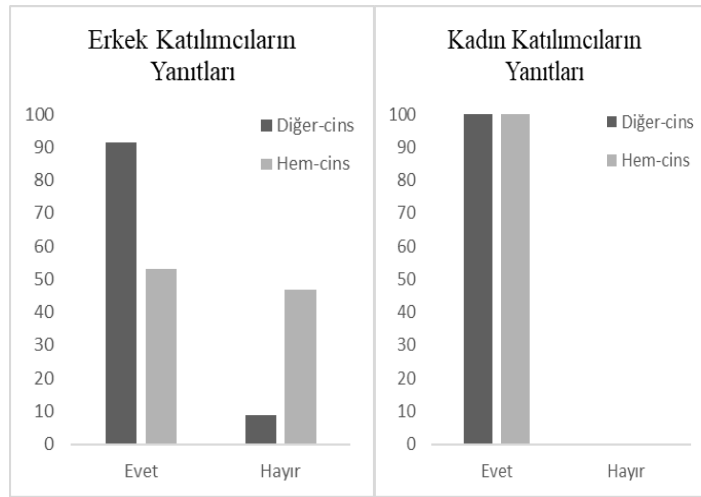
Tablo 4

Çalışma-2'de "Fotoğrafta görmüş olduğunuz kişiyle randevuya (date'e) çıkar mısınız?" sorusu için ikili grup karşılaştırmalarının düzeltilmiş p -değerleri ve etki büyüklüğü

Grup 1 - Grup 2	n (Grup 1)	n (Grup 2)	Mean Rank (Grup 1)	Mean Rank (Grup 2)	Z-puanı	Düzeltilmiş- p	r
EE-KE	62	69	74.68	130.96	-3.954	$p < .001$	-.35
EE-KK	62	71	74.68	170.07	-6.746	$p < .001$	-.59
EE-EK	62	80	74.68	177.02	-7.435	$p < .001$	-.62
KE-KK	69	71	130.96	170.07	-2.843	$p = .027$	-.24
KE-EK	69	80	130.96	177.02	-3.446	$p = .003$	-.28
KK-EK	71	80	170.07	177.02	-.524	$p = 1.00$	-.04

Not: EE: Fotoğrafların cinsiyet etiketini "Erkek" olarak gören, "Erkek" katılımcılar; KE: Fotoğrafların cinsiyet etiketini "Kadın" olarak gören, "Erkek" katılımcılar; EK: Fotoğrafların cinsiyet etiketini "Erkek" olarak gören, "Kadın" katılımcılar; KK: Fotoğrafların cinsiyet etiketini "Kadın" olarak gören, "Kadın" katılımcılar.

Katılımcıların "Fotoğrafta görmüş olduğunuz kişiyle öpüşür müsünüz?" sorusuna verdikleri cevaplar Şekil 8'de özetlenmiştir. Buna göre, hem-cins koşulunda erkek katılımcıların %53.2'si en az bir fotoğraf için cinsel çekim ifade ederken, %46.8'i hiçbir fotoğraf için "evet" cevabını vermemiştir. Diğer-cins koşulunda ise erkek katılımcıların %91.3'ü en az bir fotoğraf için cinsel çekim ifade ederken, %8.7'si hiçbir fotoğraf için "evet" cevabını vermemiştir. Kadın katılımcılar ise yine her iki koşulda da tüm fotoğraflar için en az bir kez "evet" cevabını vermiştir.

Şekil 8. Çalışma-2'de "Fotoğrafta görmüş olduğunuz kişiyle öpüşür müsünüz?" sorusuna verilen cevapların deneysel koşullara ve cinsiyete göre dağılımı

"Fotoğrafta görmüş olduğunuz kişiyle öpüşür müsünüz?" sorusuna verilen cevaplar bakımından deneysel gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma olup olmadığı Kruskal-Wallis H testi ile analiz edilmiştir ve bulgular Tablo 5'de özetlenmiştir. "Fotoğrafta görmüş olduğunuz kişiyle öpüşür müsünüz?" sorusuna verilen cevapların deneysel koşullardan anlamlı derecede etkilendiği görülmüştür, H

(3) = 102.56, $p < .001$. Ardından düzeltilmiş p-değeri (adjusted p-value) ile yapılan ikili karşılaştırmalarda hangi gruplar arasında anlamlı fark olduğu araştırılmıştır. Buna göre, EE grubu ile KE gruplarının cevapları arasında anlamlı bir farklılaşma olduğu görülmüştür ($p < .001$, $r = -.45$). Ancak KK grubu ile KE gruplarının cevapları arasında anlamlı bir farklılaşma olmamıştır ($p = 1.00$, $r = .09$). Bu bulgular erkek katılımcıların "Fotoğrafta görmüş olduğunuz kişiyle öpüşür müsünüz?" sorusuna verdikleri cevapların fotoğrafların cinsiyet etiketlerinden etkilendiğini ancak kadın katılımcıların verdikleri cevapların etkilenmediğini göstermektedir. Dolayısıyla hem Hipotez A hem de Hipotez B desteklenmiştir.

Tablo 5

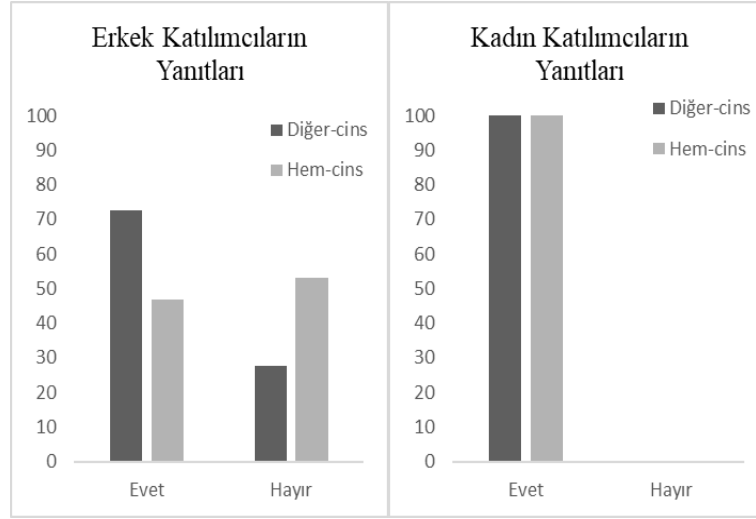
Çalışma-2'de "Fotoğrafta görmüş olduğunuz kişiyle öpüşür müsünüz?" sorusu için ikili grup karşılaştırmalarının düzeltilmiş p-değerleri ve etki büyüklüğü

Grup 1 - Grup 2	n (Grup 1)	n (Grup 2)	Mean Rank (Grup 1)	Mean Rank (Grup 2)	Z-puanı	Düzeltilmiş-p	r
EE-KE	62	69	57.73	131.72	-5.202	$p < .001$	-.45
EE-KK	62	71	57.73	172.77	-8.143	$p < .001$	-.71
EE-EK	62	80	57.73	187.11	-9.408	$p < .001$	-.79
KE-KK	69	71	131.72	173.77	-2.988	$p < .001$	-.25
KE-EK	69	80	131.72	187.11	-4.148	$p = .017$	-.34
KK-EK	71	80	172.77	187.11	1.181	$p = 1.00$	-.09

Not: EE: Fotoğrafların cinsiyet etiketini "Erkek" olarak gören, "Erkek" katılımcılar; KE: Fotoğrafların cinsiyet etiketini "Kadın" olarak gören, "Erkek" katılımcılar; EK: Fotoğrafların cinsiyet etiketini "Erkek" olarak gören, "Kadın" katılımcılar; KK: Fotoğrafların cinsiyet etiketini "Kadın" olarak gören, "Kadın" katılımcılar.

Diğer gruplar arası karşılaştırmaların sonuçları ise şu şekildedir, EE ile KK gruplarının cevapları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir, ($p < .001$, $r = -.71$). Aynı şekilde KE ile EK gruplarının cevapları arasındaki farkın da istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir, ($p < .001$, $r = -.34$). Bu bulgular hem-cins koşulunda da diğer-cins koşulunda da kadınların fotoğraflara ilişkin sorulara erkeklerden daha fazla olumlu yanıt verdiğini bir kez daha göstermektedir. Çalışma açısından herhangi bir katkısı olduğu düşünülmeyen EE ile EK gruplarının otomatik karşılaştırılması sonucunda iki grubun cevapları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür, ($p < .001$, $r = -.79$), ve yine çalışma açısından herhangi bir katkısı olduğu düşünülmeyen KE ile KK gruplarının otomatik karşılaştırılması iki grubun cevapları arasında istatistiki bir fark olmadığını göstermiştir ($p = .017$, $r = -.25$).

Katılımcıların "Fotoğrafta görmüş olduğunuz kişi sizin için seksi mi?" sorusuna verdikleri cevaplar Şekil 9'de özetlenmiştir. Buna göre, hem-cins koşulunda erkek katılımcıların %46.8'i en az bir fotoğraf için cinsel çekim ifade ederken, %53.2'si hiçbir fotoğraf için "evet" cevabını vermemiştir. Diğer-cins koşulunda ise erkek katılımcıların %72.5'i en az bir fotoğraf için cinsel çekim ifade ederken, %27.5'i hiçbir fotoğraf için "evet" cevabını vermemiştir. Kadın katılımcılar ise yine her iki koşulda da tüm fotoğraflar için en az bir kez "evet" cevabını vermiştir. "Fotoğrafta görmüş olduğunuz kişi sizin için seksi mi?" sorusuna verilen cevaplar bakımından deneysel gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma olup olmadığı Kruskal-Wallis H testi ile analiz edilmiştir ve bulgular Tablo 6'da özetlenmiştir. "Fotoğrafta görmüş olduğunuz kişiyle öpüşür müsünüz?" sorusuna verilen cevapların deneysel koşullardan anlamlı derecede etkilendiği görülmüştür, $H(3) = 102.58$, $p < .001$. Ardından düzeltilmiş p-değeri ile yapılan ikili karşılaştırmalarda hangi gruplar arasında anlamlı fark olduğu araştırılmıştır.

Şekil 9. Çalışma-2'de "Fotoğrafta görmüş olduğunuz kişi sizin için seksî mi?" sorusuna verilen cevapların deneysel koşullara ve cinsiyete göre dağılımı

Tablo 6

Çalışma-2'de "Fotoğrafta görmüş olduğunuz kişi sizin için seksî mi?" sorusu için ikili grup karşılaştırmalarının düzeltilmiş *p*-değerleri ve etki büyüklüğü

Grup 1 - Grup 2	n (Grup 1)	n (Grup 2)	Mean Rank (Grup 1)	Mean Rank (Grup 2)	Z-puanı	Düzeltilmiş- <i>p</i>	<i>r</i>
EE-KE	62	69	65.63	116.69	-3.601	<i>p</i> = .002	-.32
EE-KK	62	71	65.63	180.51	-8.156	<i>p</i> < .001	-.71
EE-EK	62	80	65.63	187.08	-8.858	<i>p</i> < .001	-.74
KE-KK	69	71	116.69	180.51	-4.659	<i>p</i> < .001	-.39
KE-EK	69	80	116.69	187.08	-5.287	<i>p</i> < .001	-.43
KK-EK	71	80	116.69	187.08	.489	<i>p</i> = 1.00	-.04

Not: EE: Fotoğrafların cinsiyet etiketini "Erkek" olarak gören, "Erkek" katılımcılar; KE: Fotoğrafların cinsiyet etiketini "Kadın" olarak gören, "Erkek" katılımcılar; EK: Fotoğrafların cinsiyet etiketini "Erkek" olarak gören, "Kadın" katılımcılar; KK: Fotoğrafların cinsiyet etiketini "Kadın" olarak gören, "Kadın" katılımcılar.

Buna göre, EE grubu ile KE gruplarının cevapları arasında anlamlı bir farklılaşma olduğu görülmüştür ($p = .002$, $r = -.32$). Ancak KK grubu ile KE gruplarının cevapları arasında anlamlı bir farklılaşma olmamıştır ($p = 1.00$, $r = .04$). Bu bulgular erkek katılımcıların "Fotoğrafta görmüş olduğunuz kişiyle öpüşür müsünüz?" sorusuna verdikleri cevapların fotoğrafların cinsiyet etiketlerinden etkilendiğini ancak kadın katılımcıların verdikleri cevapların etkilenmediğini göstermektedir. Dolayısıyla hem Hipotez A hem de Hipotez B desteklenmiştir. Diğer gruplar arası karşılaştırmaların sonuçları ise şu şekildedir, EE ile KK gruplarının cevapları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir, ($p < .001$, $r = -.71$). Aynı şekilde KE ile EK gruplarının cevapları arasındaki farkın da istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir, ($p < .001$, $r = -.43$). Bu bulgular hem-cins koşulunda da diğer-cins koşulunda da kadınların fotoğraflara ilişkin sorulara erkeklerden daha fazla olumlu yanıt verdiğini bir kez daha göstermektedir. Çalışma açısından herhangi bir katkısı olduğu düşünülmeyen EE ile EK gruplarının otomatik karşılaştırılması sonucunda iki grubun cevapları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür, ($p < .001$, $r = -.74$), ve yine çalışma açısından herhangi bir katkısı olduğu düşünülmeyen KE ile KK gruplarının

otomatik karşılaştırılması iki grubun cevapları arasında istatistiki bir fark olmadığını göstermiştir ($p = .001$, $r = -.39$).

Field'e göre (2013) Kruskal-Wallis H testinin etki büyüklüğünü gösteren r katsayısı için .10 küçük, .30 orta ve .50 büyük etki büyüklüğü ifade etmektedir. Yukarıdaki bulgularda elde edilen etki büyüklüklerinin Çalışma-1'de elde edilen etki büyüklüklerinden daha yüksek olduğuna dikkat edilmelidir.

Tartışma

Fotoğraflara ilişkin sorulan 3 soru içinde erkek katılımcıların cevaplarının fotoğrafların cinsiyet etiketinden etkilendiği görülmektedir. Kadın katılımcıların cevapları ise fotoğrafların cinsiyet etiketlerinden etkilenmemiştir. Bu durumda Çalışma-2 hem Hipotez A'yı hem de Hipotez B'yi desteklemektedir.

Ayrıca her iki deneysel koşulda da fotoğraflara ilişkin sorulan sorulara kadın katılımcılar, Çalışma-1'de olduğu gibi, erkek katılımcılarda daha fazla olumlu cevap vermiştir. Hem-cins koşulunda sorulara verilen olumlu cevapların oranı yine dikkat çekicidir. Özellikle kadın katılımcıların tamamının en azından bir fotoğraf için sorulan sorulara olumlu cevap verdiği görülmektedir. Eğer hem-cins koşulunda verilen bu tepkiler bir cinsel akışkanlık örneği olarak kabul edilirse bu oranların yüksekliği daha da ilgi çekici hale gelecektir.

Ek olarak, Çalışma-2'de elde edilen etki büyüklükleri genel olarak Çalışma-1'de elde edilen etki büyüklüklerinden yüksektir. Dolayısıyla Çalışma-2'de elde edilen bulguların tekrarlanma olasılığının daha yüksek olduğu görülmektedir.

Genel Tartışma ve Sonuç

Sosyal inşacı yaklaşımların bireylerin çekicilik algısı üzerindeki olası etkilerini göstermeyi ve bu konuda çoğunlukla evrimsel açıklamaların ışığında yürütülen tartışmalara katkı sunmayı amaçlayan mevcut çalışmanın hipotezleri iki ayrı deneyde test edilmiştir. Çalışma-1'de hipotezler kısmen desteklenirken, daha yüksek etki büyüklüğüne sahip olan Çalışma-2'de çalışmanın hipotezleri tamamen desteklenmiştir.

Sosyal inşacı yaklaşımların cinsel davranışlar ile ilgili teorik açıklamalarını test etmek her ne kadar metodolojik olarak zor olsa da mevcut çalışmanın deneysel tasarımının bu zorluğun üstesinden geldiği düşünülmektedir. Aynı yüz fotoğraflarına ilişkin olarak sorulan aynı sorulara verilen cevaplar sadece fotoğrafın cinsiyet etiketi dolayısıyla farklılaşıyor ise buradan yola çıkarak bir yüzün çekici olup olmadığına karar verirken fiziksel özellikleri kadar o yüzün ait olduğu bedenin cinsiyetine de önem verildiği sonucuna ulaşılabilir. Dolayısıyla alanyazında var olan ve erkeklerin feminen yüzleri daha çekici bulduğu sonucuna varan çalışmaların (Little ve ark., 2011; Shiramizu ve ark., 2020) bu ifadesi yanlış değildir ancak eksiktir. Mevcut çalışma göstermektedir ki; erkekler feminen yüzleri değil, kadınlara ait feminen yüzleri çekici bulmaktadır. Kadınlar açısından ise cinsiyet etiketleri daha az önem taşıyor görünmektedir.

Toplumsal cinsiyet şema teorisinin ve cinsel senaryolar teorisinin temel argümanı cinselliğin sosyal olarak öğrenilen bir kurallar bütünü olduğudur (Bem, 1981; Gagnon ve Simon, 1973). Erkeklerle kadınlardan, kadınlara ise erkeklerden hoşlanmaları gerektiğini öğreten şemalar ya da senaryolar çok erken yaşlarda içselleştirilir ve bir yüzün beğenilip beğenilmeyeceğine karar verilme sürecinde cinsiyet ipuçları o yüze ait diğer tüm özelliklerin üstünde ve ötesinde bir etkiye sahip olabilir. Çalışmaya katılan erkek katılımcıların cevaplarındaki değişimler bu kapsamda açıklanabilir. Fakat kadın katılımcıların cevaplarında cinsiyet etiketine göre bir değişim görülmemiştir. Bu durum kadınların cinsel olarak daha akışkan ve cinsel

tepkilerinin cinsiyet kategorileri bakımından daha az spesifik olduğunu raporlayan alanyazınla uyumludur (Chivers ve ark., 2007; Diamond, 2016). Ancak bu bulgu sosyal inşacı teorilerin kimin kimden hoşlanacağını belirleyen şema ya da senaryo benzeri açıklamalarına uymamaktadır. Kadınların hemcinslerine yönelik çekimlerini serbest bırakan farklı şemalar ya da senaryolar mı mevcuttur yoksa erkekler tarafından içselleştirilen şemalar ve senaryolar kadınlar söz konusu olunca etkisiz mi kalmaktadır? Sosyal inşacı teoriler bu soruya “erkek homofobisi” kavramı ile cevap vermektedir. Morin ve Garfinkle (1978) tarafından ortaya atılan bu kavram erkeklerin erkeklik rollerine uygun davranmasının sosyal olarak daha bağlayıcı olduğunu ve avantajlı konumlarını korumak isteyen erkeklerin hemcinslerine yönelik beğeni belirtmek konusunda kadınlar kadar rahat olamayacağını vurgulamaktadır. Bu iddia homofobinin erkekler arasında daha yaygın olduğunu raporlayan alanyazın ile uyumludur (Brown ve Amoroso, 1975; Bruce ve ark., 1990; Liebllich ve Friedman, 1985). Üstelik “erkek homofobisi” farklı kültürlerde de geçerli bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır (Borras Guevara ve West, 2020; Gulevich ve ark., 2016; Horn, 2006).

Ayrıca mevcut çalışma hem erkek hem de kadın katılımcıların heteroseksüel olduklarını ifade ettikleri halde hem-cins koşulunda sorulara verdikleri olumlu yanıtların hayli yüksek olmasıyla dikkat çekmektedir. Bu cevaplar bir cinsel akışkanlık örneği olarak kabul edilse bile dünyanın diğer ülkelerinde yürütülen cinsel akışkanlık çalışmalarının (Katz-Wise, 2015; Lhomond ve ark., 2014; Priebe ve Svedin, 2013) saptadıkları akışkanlık oranlarına kıyasla hayli yüksektir.

Mevcut çalışma bazı sınırlılıklara sahiptir. İlk olarak, her iki çalışmada da toplanan veriler normal dağılım göstermemiş ve parametrik olmayan testler yardımıyla analiz edilmeleri gerekmiştir. Özellikle Çalışma-1’de Likert ölçeğin negatif ucuna bir yığılma olduğu görülmüştür. Yani katılımcıların büyük bir kısmı fotoğrafların çekiciliğine ilişkin sorulara olumsuz cevaplar vermiştir. Bilgisayar ortamında yaratılan fotoğrafların çekicilikleri bir ön çalışma yardımıyla test edilmemiştir. Dolayısıyla fotoğraflar başka özelliklerine bakılmaksızın çekici algılanmıyor olabilir. Çekicilikleri kontrol edilmiş fotoğraflar ile çalışılması gelecek çalışmalar için bu sorunu çözebilir.

İkinci bir sınırlılık ise, analizlerde yapılan test sayısı arttıkça, doğru olan bir sıfır hipotezinin (*null hypothesis*) reddedilme olasılığının da arttığı bildiren raporlar ile ilgilidir (Chen ve ark., 2017). Bu sorunun çözümü için düzeltilmiş p-değerlerinin kullanılması önerilmektedir (Chen ve ark., 2017; Shaffer, 1995). SPSS’de yürütülen Kurulka-Wallis H testi çoklu karşılaştırmaları bu düzeltilmiş p-değerleri üzerinden yapmaktadır ve bu değerler mevcut çalışmada raporlanmıştır. Ancak analizlerin çoklu karşılaştırma etkisinden kurtarılarak tekrarlanması gelecek çalışmalar için önerilebilir çünkü kimi araştırmacılar düzeltilmiş p-değerlerinin var olan bir etkinin kaybedilmesine yol açabileceğini ileri sürmüştür (Althouse, 2016; Rothman, 1990). Özellikle mevcut çalışmada gerekli görülmeyen kimi grup karşılaştırmalarının otomatik olarak yapılması ve düzeltilmiş p-değerleri hesaplanırken bu karşılaştırmaların da dikkate alınmış olması çoklu karşılaştırma etkisinden kurtulma ihtiyacını hissettirmektedir. Bu noktada Field (2013) etki büyüklüğünü bir çözüm olarak önermiştir. Tüm bunlar hesaba katıldığında Çalışma-1’e kıyasla daha yüksek etki büyüklüğüne sahip olan Çalışma-2’nin bulgularının tekrarlanma olasılığının daha yüksek olduğu söylenebilir.

Mevcut çalışmanın üçüncü sınırlılığı ise romantik/cinsel ilişkisi olan ve olmayan katılımcıların bulguları arasında bir karşılaştırma yapmamış olmasıdır. Her ne kadar Çalışma-2’de katılımcılara romantik/cinsel ilişkileri olup olmadığı sorulmuş ve ilişkisi olan katılımcılar çalışmadan dışlanmışsa da katılımcıların fotoğraflara verdikleri tepkilerin ilişki durumuna göre farklılaşıp farklılaşmayacağı gelecek çalışmalar da test edilmelidir.

Son olarak mevcut çalışma Türkiye’de cinsel akışkanlık davranışlarına yönelik geniş örneklemlili bir çalışmaya olan ihtiyaca işaret etmektedir.

Kaynaklar

- Althouse, A. D. (2016). Adjust for multiple comparisons? It’s not that simple. *The Annals of Thoracic Surgery*, 101(5), 1644-1645.
- Bem, S. L. (1981). Gender schema theory: A cognitive account of sex typing. *Psychological Review*, 88(4), 354-364.
- Borras Guevara, M. L. ve West, K. (2020). Masculinity threat: understanding why Jamaican men report more anti-gay prejudice than Jamaican women. *Journal of Gender Studies*, 1-14.
- Brown, M. ve Amoroso, D. M. (1975). Attitudes toward homosexuality among West Indian male and female college students. *The Journal of Social Psychology*, 97(2), 163-168.
- Bruce, K. E., Shrum, J. C., Trefethen, C. ve Slovik, L. F. (1990). Students' attitudes about AIDS, homosexuality, and condoms. *AIDS Education and Prevention*, 2(3), 220–234.
- Chen, S. Y., Feng, Z. ve Yi, X. (2017). A general introduction to adjustment for multiple comparisons. *Journal of Thoracic Disease*, 9(6), 1725-1729.
- Chivers, M. L., Seto, M. C. ve Blanchard, R. (2007). Gender and sexual orientation differences in sexual response to sexual activities versus gender of actors in sexual films. *Journal of Personality And Social Psychology*, 93(6), 1108-1121.
- Copen, C. E., Chandra, A. ve Febo-Vazquez, I. (2016). Sexual behavior, sexual attraction, and sexual orientation among adults aged 18-44 in the United States: data from the 2011-2013 National Survey of Family Growth. *National Health Statistics Reports*, (88), 1-14.
- Diamond, L. M. (2007). The evolution of plasticity in female-female desire. *Journal of Psychology & Human Sexuality*, 18(4), 245-274.
- Diamond, L. M. (2008). *Sexual fluidity*. Harvard University Press.
- Diamond, L. M. (2016). Sexual fluidity in male and females. *Current Sexual Health Reports*, 8(4), 249-256.
- Field, A. (2013). *Discovering statistics using IBM SPSS statistics*. 4. baskı, Washington, DC: Sage
- Gagnon, J. H. ve Simon, W. (1973). *Sexual conduct: The social sources of human sexuality*. Chicago: Aldine.
- Grammer, K. ve Thornhill, R. (1994). Human (Homo sapiens) facial attractiveness and sexual selection: the role of symmetry and averageness. *Journal of Comparative Psychology*, 108(3), 233-242.
- Gulevich, O. A., Osin, E. N., Isaenko, N. A. ve Brainis, L. M. (2016). Attitudes to homosexuals in Russia: Content, structure, and predictors. *Психология. Журнал Высшей школы экономики*, 13(1).
- Hegna, K. ve Larsen, C. J. (2007). Straightening out the queer? Same - sex experience and attraction among young people in Norway. *Culture, Health & Sexuality*, 9(1), 15-30.
- Horn, S. S. (2006). Heterosexual adolescents' and young adults' beliefs and attitudes about homosexuality and gay and lesbian peers. *Cognitive Development*, 21(4), 420-440.
- Kanazawa, S. (2017). Possible evolutionary origins of human female sexual fluidity. *Biological Reviews*, 92(3), 1251-1274.
- Katz-Wise, S. L. (2015). Sexual fluidity in young adult women and men: Associations with sexual orientation and sexual identity development. *Psychology & Sexuality*, 6(2), 189-208.

- Kinnish, K. K., Strassberg, D. S. ve Turner, C. W. (2005). Sex differences in the flexibility of sexual orientation: A multidimensional retrospective assessment. *Archives of Sexual Behavior*, 34(2), 173-183.
- Kuhle, B. X. ve Radtke, S. (2013). Born both ways: The alloparenting hypothesis for sexual fluidity in women. *Evolutionary Psychology*, 11(2), 304-323.
- Lhomond, B., Saurel-Cubizolles, M. J., Michaels, S. ve CSF Group. (2014). A multidimensional measure of sexual orientation, use of psychoactive substances, and depression: results of a national survey on sexual behavior in France. *Archives of Sexual Behavior*, 43(3), 607-619.
- Lieblich, A. ve Friedman, G. (1985). Attitudes toward male and female homosexuality and sex-role stereotypes in Israeli and American students. *Sex Roles*, 12(5-6), 561-570.
- Little, A. C., Jones, B. C. ve DeBruine, L. M. (2011). Facial attractiveness: evolutionary based research. *Philosophical Transactions of the Royal Society B: Biological Sciences*, 366(1571), 1638-1659.
- Morin, S. F. ve Garfinkle, E. M. (1978). Male homophobia. *Journal of Social Issues*, 34(1), 29-47.
- Ott, M. Q., Corliss, H. L., Wypij, D., Rosario, M. ve Austin, S. B. (2011). Stability and change in self-reported sexual orientation identity in young people: Application of mobility metrics. *Archives of Sexual Behavior*, 40(3), 519-532.
- Penton-Voak, I. S. ve Perrett, D. I. (2000). Female preference for male faces changes cyclically: Further evidence. *Evolution and Human Behavior*, 21(1), 39-48.
- Priebe, G. ve Svedin, C. G. (2013). Operationalization of three dimensions of sexual orientation in a national survey of late adolescents. *Journal of Sex Research*, 50(8), 727-738.
- Rothman, K. J. (1990). No adjustments are needed for multiple comparisons. *Epidemiology*, 43-46.
- Scheib, J. E., Gangestad, S. W. ve Thornhill, R. (1999). Facial attractiveness, symmetry and cues of good genes. *Proceedings of the Royal Society of London. Series B: Biological Sciences*, 266(1431), 1913-1917.
- Shaffer, J. P. (1995). Multiple hypothesis testing. *Annual Review of Psychology*, 46(1), 561-584.
- Shiramizu, V. K. M., Docherty, C., DeBruine, L. ve Jones, B. C. (2020). Sexual orientation predicts men's preferences for sexually dimorphic face-shape characteristics.
- Singular Inversions Inc. (2009). FaceGen Modeller 3.3. (<http://www.facegen.com/>)
- Thornhill, R. ve Gangestad, S. W. (1999). Facial attractiveness. *Trends in Cognitive Sciences*, 3(12), 452-460.

Ek Analizler-1

Çalışma-1 için, SPSS'te yürütülen faktöriyel ANOVA sonuçlarına göre randevu (*date*) sorusu için katılımcıların cinsiyeti, katılımcıların yanıtları üzerinde anlamlı bir ana etkiye sahiptir, $F(1, 403) = 67.21, p < .001, \eta^2 = .14$. Fotoğrafların cinsiyet etiketlerinin katılımcıların yanıtları üzerinde ise anlamlı bir etkisi yoktur, $F(1, 403) = 0.165, p = .69, \eta^2 < .001$. Aynı şekilde, katılımcıların cinsiyeti ve fotoğrafların cinsiyet etiketi arasındaki etkileşimin de katılımcıların cevapları üzerinde bir etkisi bulunamamıştır, $F(1, 403) = 3.515, p = .062, \eta^2 = .009$.

"Fotoğrafta görmüş olduğunuz kişiyle öpüşür müsünüz?" sorusu için katılımcıların cinsiyeti, katılımcıların yanıtları üzerinde anlamlı bir ana etkiye sahiptir, $F(1, 403) = 40.61, p < .001, \eta^2 = .09$. Fotoğrafların cinsiyet etiketlerinin katılımcıların yanıtları üzerinde ise anlamlı bir etkisi yoktur, $F(1, 403) = 0.241, p = .62, \eta^2 = .001$. Aynı şekilde, katılımcıların cinsiyeti ve fotoğrafların cinsiyet etiketi arasındaki etkileşimin de katılımcıların cevapları üzerinde bir etkisi bulunamamıştır, $F(1, 403) = 12.487, p < .001, \eta^2 = .03$.

"Fotoğrafta görmüş olduğunuz kişi sizin için seksi mi?" sorusu için katılımcıların cinsiyeti, katılımcıların yanıtları üzerinde anlamlı bir ana etkiye sahiptir, $F(1, 403) = 29.73, p < .001, \eta^2 = .07$. Fotoğrafların cinsiyet etiketlerinin katılımcıların yanıtları üzerinde ise anlamlı bir etkisi yoktur, $F(1, 403) = 0.312, p = .58, \eta^2 = .001$. Aynı şekilde, katılımcıların cinsiyeti ve fotoğrafların cinsiyet etiketi arasındaki etkileşimin de katılımcıların cevapları üzerinde bir etkisi bulunamamıştır, $F(1, 403) = 2.947, p = .087, \eta^2 = .007$.

Ek Analizler-2

Çalışma-2 için, SPSS'te yürütülen faktöriyel ANOVA sonuçlarına göre randevu (*date*) sorusu için katılımcıların cinsiyeti, katılımcıların yanıtları üzerinde anlamlı bir ana etkiye sahiptir, $F(1, 278) = 57.49, p < .001, \eta^2 = .17$. Fotoğrafların cinsiyet etiketlerinin katılımcıların yanıtları üzerinde anlamlı bir etkisi vardır, $F(1, 278) = 8.414, p < .01, \eta^2 = .03$. Aynı şekilde, katılımcıların cinsiyeti ve fotoğrafların cinsiyet etiketi arasındaki etkileşimin de katılımcıların cevapları üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu görülmüştür, $F(1, 278) = 11.299, p = .001, \eta^2 = .04$.

"Fotoğrafta görmüş olduğunuz kişiyle öpüşür müsünüz?" sorusu için katılımcıların cinsiyeti, katılımcıların yanıtları üzerinde anlamlı bir ana etkiye sahiptir, $F(1, 278) = 52.70, p < .001, \eta^2 = .06$. Fotoğrafların cinsiyet etiketlerinin katılımcıların yanıtları üzerinde anlamlı bir etkisi vardır, $F(1, 278) = 17.44, p < .001, \eta^2 = .30$. Aynı şekilde, katılımcıların cinsiyeti ve fotoğrafların cinsiyet etiketi arasındaki etkileşimin de katılımcıların cevapları üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu görülmüştür, $F(1, 278) = 27.071, p < .001, \eta^2 = .09$.

"Fotoğrafta görmüş olduğunuz kişi sizin için seksi mi?" sorusu için katılımcıların cinsiyeti, katılımcıların yanıtları üzerinde anlamlı bir ana etkiye sahiptir, $F(1, 278) = 52.70, p < .001, \eta^2 = .06$. Fotoğrafların cinsiyet etiketlerinin katılımcıların yanıtları üzerinde ise anlamlı bir etkisi yoktur, $F(1, 278) = 17.44, p < .001, \eta^2 = .30$. Aynı şekilde, katılımcıların cinsiyeti ve fotoğrafların cinsiyet etiketi arasındaki etkileşimin de katılımcıların cevapları üzerinde bir etkisi bulunamamıştır, $F(1, 278) = 27.071, p < .001, \eta^2 = .09$.